

בית משפט לענייני משפחה בבאר שבע

תמ"ש 43447-04-19

בפני כבוד השופט בן שלו

בפני כבוד השופט בן שלו

תובע ש.ע.
ע"י ב"כ עו"ד לימור אביטן

נגד

נתבעת ר.מ.
ע"י ב"כ עו"ד יואל יוספי

פסק דין

1 תובענה זו החלה כבקשת האב לסעד דחוף, שלא במסגרת הליך של יישוב סכסוך, למניעת העתקת
2 מקום מגורי הקטינים לאזור המרכז.

3
4 הרקע להליך בחילופי הודעות דוא"ל בין האם לאב במסגרתם הודיעה על מהלך עתידי של עזיבה
5 למרכז הארץ. האב מתגורר במושב XXX ואילו האם מתגוררת עם הקטינים ב-XXX.

6
7 במסגרת ההליך ועל פי הצעת בית המשפט, הגיעו הצדדים להסכמות כי שאלת העתקת מקום
8 המגורים תוכרע לגופה בצוותא עם כלל הסוגיות הכרוכות בה בענייני הקטינים, לרבות זמני שהות.

רקע עובדתי ודיוני

9
10
11
12
13 1. הצדדים מוכרים לבית המשפט מהליכים קודמים, בין היתר בכל הנוגע להורות כלפי ילדיהם,
14 במסגרתם נטלו חלק בהליכים טיפוליים בעניינם של הקטינים.

בית משפט לענייני משפחה בבאר שבע

תמ"ש 43447-04-19

2. בעלי הדין ניהלו מערכת יחסים זוגית לסירוגין ולהם שני ילדים משותפים, הקטינים א' ויליד XXX, כבן ארבע עשרה, וה' יליד XXX כבן עשר וחצי. הקטינים לומדים במסגרות חינוך דתיות בXXX.
- לנוחות הקריאה יכוננו הקטינים בשמותיהם הפרטיים.
3. האב המתגורר כאמור בXXX, עובד בחברת "XXX" משנת 2012, תוך שעד לחודשים האחרונים נהג לשהות בתורנויות ממושכות על אסדות קידוח, וכן בחו"ל. בחודשים האחרונים, ולאור ההליכים בעניין הצדדים והקטינים, מוצב האב במתקן בXXX. האב מנהל אורח חיים חילוני.
- האם המתגוררת עתה בXXX, עובדת כמנהלת חשבונות בחברת "XXX" מזה כעשרים שנה וחפצה להעתיק מקום מגורי הקטינים לאזור המרכז, לעיר XXX (מרבית ההליך דובר על העיר XXX); זאת מטעמים של שינויים בעבודתה המחייבים העתקה למרכז, כמו גם זוגיות חדשה. בשונה מהאב, האם מנהלת אורח חיים דתי.
4. זמני השהות של האב עם הקטינים נקבעו בפסק דין מיום 28.12.16 בתמ"ש 58583-12-13 במסגרתו אומצו המלצות תסקיר; זאת בין היתר לאור אופי עבודתו של האב על אסדות קידוח (שמנע ממנו לפגוש בקטינים שבועיים ברצף מדי חודש).
- במסגרת זמני השהות שאומצו, לנו הקטינים אצל האב בפרק הזמן שבו שהה ביבשה פעם אחת באמצע השבוע ושתי שבתות ברציפות מיום חמישי ועד ליום ראשון וכן מחצית מחגי ישראל. מצב הדברים, אפוא, היה שבמשך שבועיים רצוף לא היה פוגש האב את הקטינים כלל ובמשך השבועיים שלאחר מכן "פוצו" האב והקטינים בסופי שבוע ארוכים ברצף, וכן בלינה אחת נוספת פעם בשבוע.
- אף אין מחלוקת, כי במהלך התקופה, היה פרק זמן בן כעשרה חודשים בהם האב שהה אף פרקי זמן ממושכים יותר מחוץ לישראל, בארה"ב, ובסה"כ כ- חמישה חודשים בארה"ב (עמ' 23 לפרוטוקול).
5. ביום 28.5.19 הוגש לתיק עדכון ראשוני של העו"ס לסדרי דין ובו המלצה להפניית הצדדים להסתייע בהליך גישור.
6. בדיון שהתקיים ביום 29.5.19 הוצע ע"י בית המשפט מתווה שהוסכם על הצדדים. על פי מתווה זה נרשמה התחייבות האם שלא לבצע מהלך חד צדדי, לרבות העתקת מגורי הקטינים ללא החלטה

בית משפט לענייני משפחה בבאר שבע

תמ"ש 43447-04-19

שיפוטית והוסכם כי תינתן הכרעה בהליך בכלל הסוגיות הקשורות בהעתקת מקום המגורים, לרבות מתחום זמני השהות. הצדדים הגישו עיקרי טיעון בכתב ביחס לכלל הסוגיות שעל הפרק.

7. בהחלטתי מיום 17.6.19 הוריתי על שמיעת הקטינים במחלקה לשמיעת ילדים. קולם של הקטינים נשמע ודבריהם יוותרו חסויים מפני הצדדים ובאי כוחם.

8. לאחר שעיינתי בדיווח המחלקה לשמיעת ילדים, בהחלטתי מיום 30.6.19 אסרתי על האם כסעד ארעי, להעתיק את מקום מגורי הקטינים ללא הסכמתו הכתובה של האב או ללא החלטה שיפוטית מפורשת.

9. בדיון מיום 4.7.19 ניתנה הסכמתם העקרונית של הצדדים, בין היתר, למינוי מומחה שזהותו תיקבע על ידי בית המשפט לבחינת טובתם של הקטינים בכל הנוגע לשאלת העתקת המגורים המבוקשת ע"י האם מ XXX ל XXX ולשאלות מתחום משמורת הקטינים, מקום שהייתם, זמני שהות ויכולת ההורה האחד לשמר קשר בין הקטינים להורה האחר.

10. בהחלטתי מיום 11.7.19 מונה ד"ר ג' כמומחה מטעם בית המשפט. חוות דעתו הוגשה ביום 7.11.19.

11. בהחלטתי מיום 23.12.19 נקבעה התובענה לשמיעת ראיות וניתנו הוראותיי בנוגע לבקשת האב לזמן עדים לחקירה. בקשת האב נתקבלה בחלקה והתרתני זימונם של מעסיק הנתבעת ובן זוגה. האב בהודעתו מיום 20.1.20 הודיע כי בסופו של דבר הוא מוותר על עדותם.

12. בהחלטתי מיום 11.2.20 דחיתי בקשת האב לזמן כעדה את מחנכת הכיתה של הבן ה', במובחן מאפשרות האב להציג תעודה ציבורית או דו"ח חינוכי, תחת זאת.

13. הצדדים הגישו תצהירי עדות ראשית ובדיון מיום 9.3.19 נשמעו ראיות. נחקרו בדיון המומחה ד"ר ג' ובעלי הדין.

14. לאחר שנשמעו ראיות פנה האב בבקשה לפסילת חוות דעת המומחה. בהחלטתי מיום 23.4.20 דחיתי בקשתו תוך שנשמרה לצדדים הזכות לטעון ביחס לחוות הדעת לגופה או למשקלה בשלב הסיכומים.

15. סיכומי הצדדים נשמעו בעל פה בדיון שהתקיים ביום 14.6.20.

חוות הדעת

בית משפט לענייני משפחה בבאר שבע

תמ"ש 43447-04-19

16. המומחה נפגש עם ההורים והקטינים, ביחד ולחוד וכן עם בן זוגה של האם. בחוות דעתו התייחס המומחה גם לדינמיקה שבין ההורים, לאורח חייהם השונה, להתבוננות של כל אחד מהם על המעבר האפשרי של הקטינים להתגורר במרכז הארץ, לרצון הקטינים ולהשלכות האפשריות על מצב הקטינים והקשיים שיעלו בדרך בסוגיית זמני השהות.

17. אביא את מסקנות המומחה במלואן להלן:

" יש לאפשר לאם להעתיק את מגוריהם של הילדים למרכז הארץ.

היות ושנת הלימודים כבר החל (יש לציין כי לוח הזמנים של האב לא איפשר השלמת הבדיקה בטרם תחילת שנת הלימודים) רצוי לדחות את המעבר עד ליוני 2020.

דחיית המעבר ליוני 2020 נועדה לאפשר לילדים לסיים את שנת הלימודים אותה החלו-במיוחד הבן הקטן הנמצא עכשיו בכיתה ו', והן לאפשר לאב להתארגן מבחינת העבודה שלו כך שיהיה זמין יותר לילדים כפי שהוא טוען כי ברצונו ביכולתו לעשות. כמו כן, האם תוכל לבסס את הזוגיות שלה, למצוא מקום מגורים ולאתר מסגרות לימוד מתאימות עבור הילדים. אין ספק כי השארת המצב כפי שהוא היום לעוד שמונה חודשים יקשה על האם, אבל הוא לא יקשה על הילדים. עד המעבר, אפשר להמשיך עם הסדרי השהות כפי שהם מתקיימים היום.

עם המעבר, מומלץ על הסדרי שהות כדלהלן:

הילדים ישהו עם האב שלושה מתוך ארבעה סופי שבוע. מתוך שלושת סופי השבוע אלו, שני הראשונים יהיו עם "חמשושים" כלומר מסוף הלימודים ביום ה' ועד יום א' בבוקר, וסוף השבוע השלישי יהיה מיום ו' עם סיום הלימודים ועד ליום א' בבוקר.

נוסף על השהות בסופי השבוע, האב ישהה עם הילדים אחת לשבוע מסוף הלימודים ועד למאחרת בבוקר.

כמו כן, הילדים ישהו עם האב מחצית החופשות והחגים. מומלץ כי בית המשפט יקבע מנגנון עבור הסעת הילדים".

תמצית טענות האב

18. האב מתנגד נחרצות להענקת מקום מגורי הקטינים למרכז הארץ ועותר לקביעת משמורתם אצלו.

בית משפט לענייני משפחה בבאר שבע

תמ"ש 43447-04-19

1 האב עמד בסיכומיו על פגמים שנפלו לשיטתו בחוות דעת המומחה שנתרה לטענתו חסרה.
2
3 לעמדתו, אין מקום ליצור זעזוע נוסף בחיי הקטינים על הזעזועים שחוו בהליך קודם שנוהל בין
4 הצדדים והצריך מעורבות ממושכת של גורמי טיפול.

5
6 האב סבור, כי יש לשמר את הסטטוס קוו לטובת הקטינים. בעיקר, בהתחשב בחלק המשמעותי שלו
7 בחיי הקטינים עימם הוא שוהה מחצית מהזמן ובקשר שלהם למושב בו מתגורר. האב מחזיק בעמדה
8 כי שינוי במקום המגורים יגרור ניתוק ממנו.

9
10 האב מבהיר כי עשה שינוי במתכונת עבודתו, מה שהצריך ממנו הפחתה בשכר ובזכויות סוציאליות,
11 ומזה ארבעה חודשים עובד בעבודה יומית ב-XXX שתאפשר לו שהות רציפה עם הקטינים.

12
13 לאב גם טענות ביחס לאורח חייה של האם המשליך על מצב הקטינים הן בכפייה של אורח חיים דתי
14 ובחוויות של שינויים שעשתה במערכות יחסים זוגיות בשנים האחרונות.

תמצית טענות האם

15
16
17 19. האם טוענת כי העתקת מקום מגורי הקטינים ל-XXX הינה הצעד הנכון לטובת הקטינים.

18
19 האם מבקשת לשמר את מקום עבודתה ב-20 שנה האחרונות המצריך נוכח תפקידה ושינוי בחברה
20 את הגעתה למטה החברה ב-XXX על בסיס יומיומי. בנוסף, רצונה למסד קשר עם בן זוגה המתגורר
21 במרכז הארץ.

22
23 לשיטת האם, במצב הקיים, עת האב מבקש להיות ההורה המשמורן ולהעתיק את מקום מגורי
24 הקטינים ל-XXX ועת היא עותרת להעתיקם ל-XXX, ממילא הסטטוס קוו לא יישמר ועל הקטינים
25 יהא לחוות שינוי במקום המגורים.

26
27 בהיותה ההורה המרכזי שדאג לצרכי הקטינים במהלך השנים, עת האב עבד פרקי זמן ממושכים בלב
28 ים וארה"ב, היא מבקשת להוסיף ולהמשיך בתפקידה זה כשהקטינים מתגוררים עימה.

הדין החל

29
30
31 20. הסמכות להכריע במחלוקת בין ההורים נובעת במישרין מהוראות סעיף 15 לחוק הכשרות
32 המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב – 1962, אשר מבהיר כי השיקול המרכזי לפיו בית המשפט
33 יכריע הוא "כפי שיראה לו לטובת הקטין" (סעיף 25 לחוק הני"ל).
34

בית משפט לענייני משפחה בבאר שבע

תמ"ש 43447-04-19

ישנה פסיקה ענפה בשאלת הדין והשיקולים הנוגעים בשאלה האם להתיר העתקת מקום מגוריו של קטין עסקינן (השור, למשל: עמ"ש (ת"א) 34332-08-19 **פלונית נ' אלמוני** (מצוי במאגרים המשפטיים 26.11.19) והאסמכתאות שם).

גם להורים אינטרסים שונים, בהם זכותו של הורה אחד לקבוע את מקום מגוריו ומנגד גם רווחתו של ההורה השני החפץ בקשר קרוב פיזית עם ילדיו. אלא שזכויות אלה, כפי שמורנו המחוקק וכפי שגם מגלה הפסיקה, הן זכויות שאינן עומדות בהקשר זה באותו המדרג אל מול טובתו של הקטין (בהקשר זה השור, למשל: תמ"ש (קריות) 6832-01-13 **פלוני נ' פלונית** (מצוי במאגרים המשפטיים 1.9.13); עמ' 12 לפסק הדין).

בחינת טובתו של הקטין מבוצעת הן לאור שאלת יכולתו של הקטין לערוך את המעבר בפועל, ולאחר מכן את השאלה האם עצם המעבר עלול לגרום לניתוק או לפגיעה בקשר עם ההורה השני (עמ"ש 34332-08-19 הנ"ל).

עוד נקבע בפסיקה כי גם לרווחתו של ההורה המשמורן יש משקל והשפעה על רווחתו של הקטין עצמו (השור: עמ"ש (נצ'') 9963-06-11 **פלונית נ' אלמוני** (מצוי במאגרים המשפטיים 10.8.11), פסקה 5 לפסק הדין).

מכאן, ליישומו של הדין במקרה שלפני.

דיון והכרעה

21. לאחר ששמעתי את הצדדים והמומחה ועיינתי במכלול המצוי בתיק, הגעתי לכלל מסקנה כי יש להתיר לאם להעתיק את מקום מגוריה עם הקטינים לXXX. חרף העובדה שעסקינן בהורים המקיימים שניהם קשר משמעותי עם הקטינים, לא ניתן להתעלם מכך שלכל הפחות עד לאחרונה נפקד האב מחיי היום – יום של הקטינים במשך שבועיים ברצף מדי חודש, וכי האם עצמה שימשה כהורה הדומיננטי והנגיש בחייהם (לעניין זה ראו גם דבריו של המומחה בעמ' 14 שורות 22-25 לפרוטוקול וכן בעמ' 21 לפרוטוקול). אף קשה שלא להתרשם מכך שלכל הפחות חלק מהתנגדותו הנחרצת של האב למעבר נעוצה בסיום יחסי הצדדים (שעד אליה, כפי הנראה לא הביע האב התנגדות עקרונית למעבר עתידי).

אף שוכנעתי, כי המלצות המומחה להתיר את המעבר והאופן שבו יישמר הקשר עם האב, לרבות בזמני השהות המשמעותיים עימם, הן בבחינת "הרע במיעוטו" במקרה שלפני ובוודאי שאין בהן כדי

בית משפט לענייני משפחה בבאר שבע

תמ"ש 43447-04-19

להוביל לניתוק הקשר בין האב ובין ילדיו. בנסיבות אלה מצאתי לאמץ את המלצות חוות הדעת, אשר אף מתיישבות עם יתר הראיות בתיק.

משקל חוות דעת ופגמים נטענים בה

22. אדרש תחילה לטענות האב ביחס לפגמים שנפלו לשיטתו בחוות דעת המומחה. בסיכומיו, התמקד האב בעברה של המשפחה. לטענתו, היה על המומחה לדרוש בעברם של הצדדים. כך, היה עליו לשוחח עם בנה של האם מנישואין קודמים שעזב לטענת האב את בית האם ועבר להתגורר עם הסבים וכך היה עליו להיות מעורה בהליך קודם שהתנהל בין הצדדים במסגרתם הוגשו תסקירים, שלא הונחו לעיון המומחה.

23. כאמור בהחלטתי הנזכרת לעיל מיום 23.4.20 לא מצאתי הצדקה לפסילת חוות דעת המומחה אלא הותרתי ההשגות שמעלה האב שבעיקרן דומות לאילו שמועלות על ידו גם בסיכומיו, המשליכות לכל היותר על משקלה של חוות הדעת בכל הקשור לתהליך איסוף החומרים והסקת המסקנות של המומחה.

24. בכל הנוגע לטענת האב, כי המומחה לא פגש את בנה של האם מנישואיה הראשונים, לא מצאתי כי יש בכך כדי לפגום במסקנות חוות הדעת. המומחה השיב בחקירתו בכנות, כי אמנם יכול להיות שצריך היה לפגוש את הבן שעבר להתגורר עם הסבים. אלא, שהסברו מדוע לא היה בכך להשליך באופן קונקרטי על המקרה שלפניי, נמצא בעיניי מספק די הצורך. המומחה הסביר בחקירתו, כי לא הועלתה מצד ההורים טענה ביחס לטיב ההורות האחד של השניה ולמעשה, אין מחלוקת כי האם מגדלת את הקטינים בצורה טובה כך, שדה פקטו, לא עלה הצורך להתעמק בנסיבות חייו של בנה הנוסף (השוו: עמ' 17 לפרוטוקול ש' 16 עד עמ' 18 ש' 18). עסקינן בהסבר סביר ואני מאמצו.

מעבר לכך יוער, כי כשם שהמומחה לא ניפגש עם בנה הנוסף של האם המומחה גם לא נפגש עם ילדיו הנוספים של האב; מה גם שהאב אינו טוען, כי פנה למומחה בבקשה שיפגוש בבן הנוסף וסורב על ידו, אלא דומה שזו טענה שהועלתה רק לאחר הינתן חוות הדעת ומסקנותיה.

25. באשר לטענת האב, כי המומחה לא עיין בתסקירים שהוגשו בהליך קודם (קרי, בהליך תמ"ש-58583-12-13), לא מצאתי כי יש בכך טעם לפגם בתהליך הסקת המסקנות של המומחה. בידי האב עמדה הפררוגטיבה לבקש להעביר למומחה תיעוד מהליך קודם בין אם בפנייה ישירה למומחה ובין אם בפנייה לבית המשפט. לא ראיתי שדבר מכך נעשה.

בית משפט לענייני משפחה בבאר שבע

תמ"ש 43447-04-19

המומחה העיד בחקירתו כי הוא התבסס בחוות דעתו בעיקר על ההתרשמויות שלו מההורים ומהילדים כאשר ביחס לטענות שהועלו על ידם היה בידיו מספיק מידע מהדברים שהוא עצמו ראה (ראו: עמ' 12 לפרוט' ש' 23-24).

ואכן, המומחה נפגש עם ההורים והקטינים ביחד ולחוד וכן עם בן זוגה של האם מספר לא מבוטל של פגישות. ספק של ממש כיצד היה בתסקירים שהוגשו בהליך שיודגש כי הסתיים לפני כשלוש וחצי שנים, כדי להשליך על המחלוקות שעל הפרק, הרלוונטיות לטובת הקטינים עתה. על אף טענות של האב ביחס למערכות יחסים של האם שנוהלו במהלך השנים, יש להדגיש כי אין בבסיס טענותיו כדי לפקפק ביכולותיה ההוריות (לעניין זה ראו דברי המומחה בעמ' 18 לפרוטוקול שורות 17 – 18).

אמנם, האב צרף לתצהיר עדותו הראשית תסקיר מיום 21.2.16 ודיווח של המטפלת הגב' א' בהם הובעה גם ביקורת כלפי האם. אלא שההורים והקטינים עברו כברת דרך טיפולית וביקשו להביא את ההליך דאז לכדי סיום באופן מוסכם בעיקרו. כך, התנהלו הצדדים במשך שנים בלי שמי מהם פנה לבית המשפט בתובענה ביחס למסוגלותו של ההורה האחר.

לא זו בלבד, אלא שגם המומחה עצמו כלל לא התייחס באופן דיכוטומי להורים עצמם, ולא מנע ביקורתו גם כלפי האם עצמה (ראו למשל עמ' 4 לחוות הדעת).

מבעד לטענות האב ביחס להתנהלות האם בעבר ובמערכות יחסים זוגיות, אין חולק כי לשני ההורים חלק משמעותי בהורות שהינה מיטיבה עם הקטינים. אלא שהמחלוקת המרכזית שעל הפרק עניינה מקום מגורי הקטינים וכל הנגזר מכך. המלצות המומחה בעיקרן נסובו על דומיננטיות האם בהורות ביחס לקטינים, ולו עד לחודשים האחרונים, כאשר בפועל האם היא זו שנכחה באופן עקבי בטיפול בהם על פני שנים עת האב עבד פרקי זמן ממושכים בלב ים; על יכולתם של הקטינים לבצע בצורה טובה את המעבר גם בהינתן חשש והתנגדות מסויימת שלהם; ומאידך, על היכולת לשמר קשר מפרה וטוב עם האב גם בקונסטלציה שבה יעברו הקטינים להתגורר עם האם במרכז.

מצאתי שהמלצות אלה מבוססות הן ואין בהן כדי לפגוע בילדים. יותר מכך – לא ברור לי כל עיקר מדוע סבור האב שהן אינן עדיפות על המצב הקודם, בו הקטינים היו למעשה מנותקים ממנו פיזית במשך שבועיים ברצף מדי חודש.

אופי ההורות כלפי הקטינים

בית משפט לענייני משפחה בבאר שבע

תמ"ש 43447-04-19

26. אין מחלוקת בין הצדדים, כי ההורים שניהם משמעותיים עבור הקטינים וחשובה להם טובת הקטינים.

במועד הגשת חוות דעת עבודתו של האב עודה היתה בלב ים לסירוגין והשינוי במתכונת העבודה לאזור XXX נעשתה מאוחר יותר בחודשים האחרונים. כמובן, שאין להמעיט בערכו של שינוי זה ובמאמצים שעשה האב להתאמת עבודתו על מנת שיוכל לשמש כהורה משמורן, אלא שלא די בכך כדי לגזור מסקנה ישירה ביחס למקום מגורי הקטינים ולמעברם המבוקש.

שכן כאמור, גם התרשמותי היא שהאם היא ההורה הדומיננטי בכל הנוגע לשגרת יומם של הקטינים.

27. האב אישר בחקירתו שבמשך חמש שנים האחרונות שהה בארץ שבועיים ברציפות ושבועיים בקו החוף של ישראל על אסדה, בלא שהתראה עם הקטינים פיזית (עמ' 23 ש' 9-8 לפרוט'). בוודאי שיש בכך – אינהרנטית – כדי להטיל את מלוא כובד האחריות והמשקל על האם, שכן במשך שנים ארוכות האב כלל לא היה זמין לילדים פיזית במשך מחצית מן החודש. משמעות הדברים ברורה.

28. האב מתאר בחקירתו שכיום – גם לאחר לאחר השינוי במתכונת עבודתו – הוא יוצא לעבוד בשעה שש ורבע בבוקר. לטענתו, יוצא בשעה זו כי הוא לבד וכשהילדים יהיו עימו יצא בשעה מאוחרת יותר (עמ' 26 ש' 1-2 לפרוט'). האב מתאר הגעה הביתה מהעבודה בין השעה 18:00 לשעה 18:30 (עמ' 25 ש' 20-32 לפרוט'). מדובר בשעות לא מבוטלות בבוקר ואחר הצהריים, שהאב לא בהכרח באופן עקבי יוכל להלכה להיות נגיש לקטינים על בסיס יומיומי.

29. גם כשנשאל המומחה בחקירתו האם היה משנה מסקנתו ככל שהאב היה חוזר בשעה ארבע, חמש בכל יום מעבודתו, השיב המומחה בשלילה.

"ת. אני חושב שלא למרות שאני חושב שבשביל הילדים זה מאוד משמעותי שהיום כפי שגברתי אומרת הוא יותר נגיש עובד כל יום עד השעה ארבע או חמש כביכול כמו כולם אבל אני עדין חושב שבמשך השנים האם היא זו גילתה את הנכונות רצון יכולת לנהל את החיים של הילדים אני לא חושב גם ציינתי בחוות הדעת אני לא חושב שהילדים מחוברים בקשר עמוק למושב כפי שהאב טוען זה ממש לא עלה מדברי הילדים. אני גם לא מסכים עם האמירה שהמעבר של הילדים לאזור המרכז יגרום לניתוק אני חושב שזה אפילו לא קרוב לניתוק, ניתוק נשמע ממש דרמטי וזה אפילו לא קרוב". (עמ' 19 ש' 19-12 לפרוט').

בית משפט לענייני משפחה בבאר שבע

תמ"ש 43447-04-19

עוד צויין בחוות הדעת "... דבר אחד קטן, לכאורה, והוא שהאב בזמן שהילדים נמצאים איתו, אין הוא מקפיד איתם על הכנת שיעורי בית וזאת על אף שהוא מודע לחשיבות של שיעורי בית. מבחינתם של הילדים האם הינה הדמות הקבועה והעקבית יותר. יש לציין כי הבן הקטן אף לא יכול היה להסביר לי בצורה מדויקת מהם זמני השהייה שלו עם האב" (סעיף 1 לחוות הדעת).

30. מעבר לכך, האב מציין כטעם לפגם גם את קשריה הזוגיים של האם, לרבות מערכת נישואין קצה שהסתיימה בשנים האחרונות. הצדדים עצמם קיימו מערכת יחסים זוגית לסירוגין, ללא נישואין. לעניין זה מקובלים עלי דברי המומחה, כי בעלי הדין לא ניהלו מערכת יחסים קונבנציונלית וכשם שאין לצפות שהאב יצהיר שהוא לא יכנס לזוגיות עד שהילדים יעזבו את הבית באותו האופן לא ניתן לדרוש זאת מהאם ; לכך יש להוסיף את דבריו של המומחה בדבר התועלת לילדים גם כתוצאה מזוגיות חדשה של ההורים (עמ' 17 ש' 15-1 לפרוט').

31. גם לא התרשמתי כי אורח החיים הדתי של האם עלול להשפיע לכאן או לכאן על מסקנות ההליך. מהמתואר בחוות הדעת הקטינים למדו להתמודד עם ההבדלים בין אורחות החיים השונים בבית האב ובבית האם. כך, הגיעו לפגישה עם האב אצל המומחה ללא כיפה וציצית ועם האם הגיעו בלבוש דתי. המומחה אמנם הביע בחוות הדעת דאגה מההבדל בין אורחות החיים לו חשופים הקטינים ; אך לא מדובר בדאגה מעצם אורח החיים של כל אחד מההורים אלא מקונפליקט הנאמנות שלהם לכל אחד מההורים ובבניית הזהות שלהם עצמם. דווקא בעדות האם עלתה גמישות בעניין כשצוין על ידה שהבן א' משתייך למסגרת נוער "XXX" שאינה מסגרת דתית (עמ' 35 ש' 33 לפרוט').

אף המומחה בחקירתו סבור, כי נכון שהקטינים ימשיכו להתחנך במסגרות בעלות אופי דתי דומה כפי שהם מתחנכים כיום ב-XXX וכי זה לא הנושא המרכזי בתפיסה של הקטינים (עמ' 19 ש' 31-32 לפרוט').

דווקא בהקשר זה יוער כי הבדלי ההשקפות בין ההורים היו נושא למחלוקות גם בעבר, אולם מאז ועד עתה לא ראיתי שהבדלים אלה הם שהפריעו להורים עצמם בביסוס קשר יציב – כל אחד לעצמו – עם ילדיו.

סיכומי של דבר, לא הונח לפני כל טעם לסבור שהאם איננה בבחינת ההורה הדומיננטי בכל הנוגע לשגרת יומם של הילדים.

יכולתם של הקטינים לבצע את המעבר ועמדתם בהקשר זה

בית משפט לענייני משפחה בבאר שבע

תמ"ש 43447-04-19

32. דומה הן מחוות הדעת והן מחקירתו הנגדית של המומחה, כי הוא נתן דעתו בראש ובראשונה לטובתם של הקטינים, וגם לא התעלם מכך שעמדתם לא היתה חד משמעית – לכאן או לכאן. אולם בפועל מסקנתו לפיה לא יקשה על הקטינים לבצע את המעבר, מקובלת עליי.

דבריו של המומחה בהקשר זה מדברים בעד עצמם: "... כאמור נראה כי ההורים מפריזים בהבנה שלהם את ההתנגדות של הילדים – האב נוטה להעצם את ההתנגדות והאם נוטה להקטין אותה. בפועל, כך התרשמתי, אין התנגדות מאוד קשה ועל כן יש לבחון את ההתנגדות בהקשר הרחב יותר של מערכת היחסים של הילדים עם שני ההורים יחד עם היכולות ההוריות של כל אחד מהם. למעשה נראה כי יש לשאול שתי שאלות:

א. האם המעבר עלול לגרום לילדים למצוקה קשה? התשובה לשאלה הזאת הינה שלילית. ההתרשמות שלי היא כי הילדים אמנם מביעים העדפה – מסויימת ואולי אף רפה – להישאר בבאר שבה בבתי הספר שבו הם לומדים, אם כי הרצון הזה – ולמעשה הרצון הכולל שלהם – הינו להשאיר את המצב הכולל כפי שהיא – הווה אומר שהם בפועל יגורו אצל האם ויהיו בקשר שוטף ומשמעותי עם האב. יש לקחת בחשבון כי בכל תרחיש, משמורת אצל האב ומגורים ב XXX או משמורת אצל האם ומגורים במרכז – הילדים לא יישארו לגור ב XXX עם החברים שלהם מה גם שאין האב מחוייב לכך שהילדים ימשיכו במסגרות החינוך בהם הם נמצאים. אי לכך, יוצא כי המעבר למרכז יגרום לשינוי מסגרות החינוך של הילדים ואילו המעבר ל XXX עלול גם לגרום לשינוי מסגרות הלימוד.

ב. באם הילדים היו צריכים לבחור בין הישארות בדרום במשמורתו של האב או מעבר למרכז למשמורתה של האם, במה היו בוחרים? אומנם לא שאלתי אותם את השאלה בצורה כל כך בוטה, אולם ההתרשמות הברורה הייתה כי היו מעדיפים להמשיך להיות במשמורתה של האם – לא משנה איפה. יש לזכור כי בפועל היא זו אשר לוקחת על עצמה את הניהול של החיים של הילדים וכי זה שהאב נמצא איתם במחצית מן הזמן, כלל איננו מעיד על כך כי הוא לוקח על עצמו את מחצית האחריות לגבי ניהול החיים היום יומיים שלהם...." (עמ' 11 לחוות הדעת).

33. דבריהם של הילדים עצמם – גם לפני - אין בהם כדי לשנות את מסקנות המומחה באשר ליכולתם לבצע את המעבר ודומני שבראש ובראשונה טובתם היא באימוץ פתרון שיהיה בבחינת "הרע במיעוטו" בנסיבות דן.

לא הונחה לפני בהקשר זה ראיה של ממש שיהא בה כדי לסתור את מסקנות המומחה לפיהן עצם המעבר לאזור המרכז לא יגרום לנזק לילדים עצמם.

בית משפט לענייני משפחה בבאר שבע

תמ"ש 43447-04-19

לא זו, אלא שאני אף תמים דעים עם מסקנות המומחה לפיה קבלת עמדת האב משמעה אינהרנטית שינוי עצמאי בשגרת יומם – עת יעברו להתגורר במושב XXX; מעבר שבהכרח ישנה את שגרת יומם (גם בהנחה שהילדים עצמם שוהים עם האב פרקי זמן משמעותיים במושב גם עתה). שכן קבלת עמדת האב משמעה שהילדים יחדלו מלשהות במושב ברצפים של מספר ימים "שבועיים כן ושבועיים לא", כי אם יהפכו את המושב עצמו לביתם הקבוע. זאת – על כל המשתמע מכך: מעגל חבריהם; מסגרות הלימוד שתשתנינה, כפי הנראה, כפי שגם עלה מתשובתו המתחמקת משהו של האב, שאף הדירה את מקומה של האם בקבלת החלטות בעניינם של הקטינים (עמ' 26 לפרוטוקול; זאת, בניגוד לעמדתה של האם אשר הכירה במקומו של האב בקבלת החלטות בענייני הקטינים – ראו בעמ' 33 ו-34 לפרוטוקול).

כאמור לעיל אף ברור, כי מעברו לעבודה באזור XXX אין משמעותו זמינות מיידית ותמיידית לילדיו, שכן הוא עצמו יוצא לעבודתו מדי יום בשש ורבע בבוקר ושב לביתו בין השעות 18:00 – 18:30 (עמ' 25 לפרוטוקול).

עולה, אפוא, כטענת האם, כי כך או אחרת, ייאלצו הילדים להתמודד עם שינוי בחייהם. בנסיבות בהן גם האב צופה – ומייחל כפי הנראה – לשינוי, מוקשית עד מאד עמדתו לפיה המעבר למרכז יפגע בילדיו. בהתחשב בכך, שהאב מבקש לקבוע מגורי הקטינים ב-XXX והאם מבקשת להעתיקם ל-XXX, שימור הסטטוס קוו לו עותר האב – במידה רבה באופן מלאכותי – אינו בר ביצוע.

סיכומי של דבר – שוכנעתי כי כהמלצת המומחה, אין כל חשש שמא הקטינים לא יוכלו לעמוד ולבצע את המעבר כהלכה.

מכאן, לרקע למעבר. אמנם, וכידוע, אין צורך בהוכחת צידוק למעבר, אלא שהרקע לו מאפשר להבין כהלכה גם את התועלת לקטינים וגם את ההתרשמות ולפיה בפועל עמדתו של האב עצמו מושפעת לא רק משיקולים הקשורים בטובת הילדים, כי אם גם בתגובה לכשלון פרק נוסף ביחסים הזוגיים של הצדדים.

הרקע למעבר

34. האם צרפה לתצהיר עדותה הראשית הודעת המעסיק מיום 27.3.20 בדבר שינוי בתנאי העסקה לעניין מעבר לעבודה במשרדי הנהלת העמותה ב-XXX בעקבות תהליך של שינוי ארגוני בריכוז הטיפול בהנהלת חשבונות שיבוצע במשרדי ההנהלה.

בית משפט לענייני משפחה בבאר שבע

תמ"ש 43447-04-19

האם הבהירה בחקירתה, כי היא נמצאת בתפקיד ניהולי בחברה ואין לה רצון לעזוב את עבודתה מזה כעשרים שנה. האם עושה דרכה כיום מXXX לXXX בנסיעה הנמשכת לדבריה כשעה ועשר דקות לכל כיוון **ורצונה לקבל את הקטינים בבית בחזרתם**, דבר שאינו מתאפשר לה בשל הנסיעות הממושכות. לדבריה, גם לא ריאלי שכן זוגה יעתיק את מקום מגוריו לדרום (עמ' 32 ועמ' 36 לפרוטוקול).

התרשמתי, כי הקשיים שמעלה האם בהמשך מגורים בXXX הינם קשיים אובייקטיביים. כי לא ניתן להעמיד את האם בביררה בלתי אפשרית, במסגרתה לדרוש שאילוצי עבודתה יצריכו ממנה לוותר על מקום עבודתה מזה שנים רבות או מנגד לגמוע מרחקים ארוכים מדי יום שאינם מאפשרים לה גם לשהות עם הקטינים בבקרים ובחזרתם מבית הספר.

האב בבקשתו לסעד דחוף הביע התנגדות לכל שינוי במרכז החיים של הקטינים, לרבות במעבר ממגורים בעיר XXX וממוסדות החינוך (סעיף 7 לבקשתו). אך כאמור, שינוי במקום המגורים הינו צורך המציאות.

35. כאמור, חילופי הודעות הדוא"ל בין האם לאב, במסגרתן הודיעה על מהלך עתידי של עזיבה למרכז הארץ שימשו כרקע לפתיחת ההליך ע"י האב (ראו: העתק ההודעות שצורפו לבקשת האב ולתצהיר עדותו הראשית).

יש להדגיש, כי כבר בחילופי ההודעות בין הצדדים מיום 21.1.19 הועלה כאפשרות מעבר מקום המגורים על רקע קידום בעבודת האם, בתקופה שכפי הנראה הצדדים עודם ניהלו מערכת יחסים. דומה, כי באותו הזמן לא היה בכך כדי להוות מכשול של ממש מבחינת השקפת האב, ביחס לעזיבת סביבת המגורים הנוכחית ומסגרות החינוך, כפי שמלמדנו לשון ההודעות כדלקמן:

האב: "היי ר',

חייב להודות שלא לגמרי הבנתי את ההשלכות למהלך שכזה בעתיד.

את מתכוונת לעבור?

אני מניח שמגיע לך מזל טוב על הקידום...הרוחבי ☺"

האם: "היי,

מה יהיה בעתיד אני לא יודעת...מאוד מאוד מקווה שלא איאלץ לעמוד בדילמה הזו..

כרגע, מבינים אותי, ולא דורשים עבודה ביום יום.. מקווה שישאר כך..

בית משפט לענייני משפחה בבאר שבע

תמ"ש 43447-04-19

מה לגבי יום חמישי?"

האב: "וואו.. זה מטורף

את מתרגשת?

לגבי חמישי-יהיו אתי

זכורה לך הצעתי לעבור.. (ההדגשה אינה במקור – ב.ש.)

ממש כוחות טבע, צחוק הגורל".

36. בחילופי הודעות דוא"ל נוספים בין הצדדים מחודש אפריל 2019 כמענה לפניית האב לו נודע, כך נטען, באופן עקיף על המעבר המתוכנן, משיבה האם, כי על רקע השינויים בעבודתה עד הקיץ (בחופש הגדול) מתוכנן תהליך של עזיבה למרכז.

37. גם מדברי הצדדים בדיון שהתקיים עוד ביום 29.5.19 ניתן היה להתרשם כי שינוי אפשרי במקום עבודת האם, לרבות מעבר מקום מגורים עמד על הפרק לכל הפחות מחודש ינואר 2019. לא ניתן להתעלם מההתרשמות לפיה הקונפליקט הממשי בין הצדדים אירע, לכששינוי זה קרם עור וגידים ובשים לב לכך שהצדדים חדלו מלנהל מערכת יחסים אישית, תוך שהאם מתחילה לנהל מערכת זוגית חדשה.

38. במובן זה יצא המרצע מן השק גם בחקירתו של האב, שבה, חרף תשובותיו המתחמקות משהו אישר, כי לא התנגד למעבר ב"קונסטלציה" זוגית-משפחתית. משמע, ההתנגדות עלתה אך לאחר פירוד השניים:

"... ש: אני מציג את נספח ב' שעה שהיחסים ביניכם היו על כרעי תרנגולת לא היה ברור האם תחזרו להיות בני זוג או לא והפרידה היא סופית, שלחת לגב' XXX ואתה כותב לה לפני שלושה חודשים לפני תחילת התיק, אני מצטט, אם שלושה חודשים לפני תחילת התיק אתה מבקש מהגב' XXX לעבור יחד איתך להעתיק את מקום המגורים אך זה מסתדר לתלוש את הקטינים מסביבת המגורים שלהם מהחברים שלהם, איך זה מסתדר זו לא פעם ראשונה שאתה מנסה להניע אותה לעבור עם הילדים כי אתה כותב "זכורה לך"? ת: ממש לה, חשוב לי להבהיר בעניין הזה להסתכל על כל הקונטקסט היינו חיים ביחד ר' ואני חיינו ביחד כבני זוג. ש: אם חייית איתה למה זה במייל? ת: תן לי לדייק כשהיינו ביחד ההבנה שלי הייתה אם אנחנו עושים מהלכים זה עם הילדים אנחנו משפחה מקשה אחת לא עלה ולו לרגע ברמיזה שתלכי ותקחי את הילדים ותעשה מה שאת רוצה. זו אמירה טובת הילדים שלנו ביחד. לשאלת בית המשפט מדוע היית צריך לכתוב במייל אני משיב אתה יודע כמה תכתובת היו ביני לבינה שאתה יכול להוציא מהקשר. ש:

בית משפט לענייני משפחה בבאר שבע

תמ"ש 43447-04-19

ב- 21.1 ששלחת את המייל הזה גרתם תחת אותה קורת גג באותה תקופה. ת: אני לא זוכר. כל אמירה שלי שנאמרה רשמתי במייל אחד שאני לא מבין את ההשלכות ושאלתי אותה שאלה האם היא מתכוונת לעבור. לשאלת בית המשפטי זה לא מה שנשאלת שאלו אותך האם גרתם יחד באותה תקופה אני משיב אני לא יודע להגיד בוודאות לא זוכר. אני רק יכול לומר בעניין הזה שאנחנו היינו ביחד עד תאריך מסוים ותקופה קצרה מאוד אחרי זה... (עמ' 27 שורות 8 – 26 לפרוטוקול).

מדוע, אם היה האב מוכן לשקול שינוי בחיי הילדים – כולל מעבר – עת היו ביחד, איננו מוכן עתה לעשות כן? במיוחד בקונסטלציה בה הילדים כלל לא נהגו לשהות עימו כשבועיים ברצף מדי חודש – עת האב כלל לא שוהה ביבשה - ובמציאות שבה גם המומחה וגם עוד קודם לכן הועלו על הפרק אפשרויות לשימור קשר מהותי ואיכותי עם ילדיו גם במתווה של מעבר למרכז הארץ, סימני שאלה של ממש רובצים לפתח עמדתו של האב.

אין תימה, אפוא, כי גם המומחה התייחס בחוות דעתו למצב כאירוני, שבמשך השנים האם התאימה את עצמה לדרישות אופי העבודה של האב ועכשיו כשהיא נדרשת לעשות שינוי בחייה מגלה האב חוסר גמישות ומתבצר בעמדתו.

39. אין חולק וכך גם אני התרשמתי, כי שני ההורים חפצים בטובת הקטינים ומתפקדים כהורים משמעותיים בחיי הקטינים. לדברים ניתן גם ביטוי בחוות דעת המומחה (ראו: סעיף 1 לחוות דעת המומחה). אלא, שעל רקע הצורך בהכרעה ביחס למקום המגורים של הקטינים, יש ליתן משקל נכבד למחויבויות ההוריות הנלוות של ההורה עימו יתגוררו הקטינים; מחויבויות שבמשך שנים האם היא שדאגה למלאן בהתחשב במתכונת עבודתו של האב עד לחודשים האחרונים.

במובן זה, בוודאי שגם הקטינים יפיקו תועלת מכך שהאם לא תאלץ מדי יום להמשיך ולגמוע מרחקים ארוכים בנסיעות, כפי שעודנה עושה עתה, תוכל לבסס ולייצב גם את חייה האישיים וגם ליהנות מן הזמנים המשמעותיים בבוקר ובערב עם ילדיה.

שימור הקשר בין האב ובין הקטינים

40. שוכנעתי כי אין כל יסוד לחששות הנטענים של האב לפיהם מעברה של האם עם הילדים למרכז הארץ יפגע קשות בקשר בינו ובין הקטינים. אדרבא – דווקא בפתרון שמציע המומחה יש כדי להותיר בידי האב זמני שהות משמעותיים עד מאד – כמעט כדי שיעורם קודם לכן – ורובם המכריע ב"זמן

בית משפט לענייני משפחה בבאר שבע

תמ"ש 43447-04-19

איכות" בסופי השבוע. כידוע – איכותו של קשר בין הורה וילד איננה נמדדת אך במשך הזמן בפועל שבו שוהה ההורה עם הילד.

האם ניתן לומר כי זמנו של האב עם ילדיו במהלך השבוע עתה – בהם נבצר ממנו עקב עבודתו להיות עם הקטינים לפני היציאה לבית הספר ובשובם ממנו, עדיף על זמנו עימם בסופי השבוע הארוכים שהוצעו? סופי שבוע שהאב עצמו ציין שהוא מעדיף לבלות עם הקטינים "זמן איכות" על פני יציאה ללימודים כבר עתה (עמ' 28 לפרוטוקול שורות 17 – 22). האם ניתן לומר כי מצב שבו למעשה הילדים יזכו לשהות עם אביהם למעשה **על פני כל החודש**, חלף ריכוז ימי שהיה רק לשבועיים מתוכו (המצב עד כה), מועיל פחות לקטינים? דומני שהתשובה לשאלות אלה ברורה.

41. עד כה, חרף מערכת יחסים מורכבת, שהשפיעה גם בעבר על הקטינים, כפי שמלמד גם עיון בהליכים הקודמים, וחרף העובדה שגם האם גילתה בעבר נוקשות גם ביחסה כלפי האב, לא מנעה האם בפועל זמני שהות עם האב. הראיה הטובה ביותר לכך היא הקשר הטוב והמשמעותי של הילדים עם אביהם – למרות פרקי הזמן הממושכים שבהם לא שהה ביבשה בשנים האחרונות.

לא זו אף זו, גם מדברי האם בחקירתה ניתן ללמוד על גמישות ועידוד מצידה לקשר בין האב לקטינים ועל נכונות להסיע את הקטינים לבית האב (עמ' 36 לפרוטוקול), ולא נמצאה לפני כל ראייה שתסתור זאת.

אף אין לשכוח, כי בכל הכבוד, המרחק שבין XXX ובין מרכז הארץ מאפשר – גם אם לא בנוחות לה רגילים הצדדים היום – קשר שוטף וזמין, ואין מדובר במרחקים אשר כשלעצמם טומנים בחובם פוטנציאל לניתוק קשר.

42. בנוסף, כאמור, זמני השהות כפי שהומלצו על ידי המומחה מאפשרים המשך קשר משמעותי בין האב לקטינים. הם נותנים ביטוי הן לזמני השהות הנוהגים בין הקטינים לאב ומאפשרים אף שהות משמעותית בסוף שבוע נוסף בחודש, ולמעשה אף מונעים את הנתק בן השבועיים שהיה קיים קודם, גלל עבודתו של האב.

סיכום אופרטיבי

43. בסיכומם של דברים, ממכלול הטעמים המפורטים לעיל אני מתיר את מעבר הקטינים עם האם למרכז הארץ לאזור העיר XXX. בהתחשב בסיומה של שנת הלימודים ועל מנת שהצדדים והקטינים יוכלו להיערך כדבעי לקראת שנת הלימודים הבאה ועל מנת לאפשר הסתגלות של כולם למעבר הצפוי, הנני מוצא להתיר את המעבר בפועל מיום 30.08.20 ואילך.

בית משפט לענייני משפחה בבאר שבע

תמ"ש 43447-04-19

44. אני קובע את זמני השהות בין האב לקטינים בהתאם לסעיפים 4-5 לחוות דעת המומחה, תוך שיום הלינה של הקטינים עם האב באמצע השבוע יהא ביום קבוע בתיאום בין הצדדים.

45. ככל שלא יגיעו הצדדים לכל הסכמה אחרת אני קובע כי הסעת הקטינים תהא לבית האב ע"י האם והחזרתם לבית האם או למסגרות החינוך, לפי העניין, תהא ע"י האב.

46. אני מורה כי בכל הנוגע ליישומם של זמני השהות, בשלב ראשון ובטרם פנייה לכל גורם אחר, ככל שתתעורר בין ההורים מחלוקת יפנו לתיאום הורי, כאשר בעלות התיאום יישא ההורה הפונה.

47. בשים לב ללוח התובענה, איני עושה צו להוצאות.
פסק הדין מותר לפרסום בהיעדר כל פרט מזהה על אודות בני המשפחה.
בזה הסתיים הטיפול בתובענה. המזכירות תסגור את התיק.

ניתן היום, ח' אב תש"פ, 29 יולי 2020, בהעדר הצדדים.

בן שלום, שופט